

7.7 Katlı Özdeğerler

$$x' = Ax \quad (7.16)$$

Sisteminde A reel veya kompleks değerli ve A 'nın özdeğerleri katlı olsun. Eğer $r = \rho$, k katlılığına sahip ve buna karşılık gelen k tane lineer bağımsız özvektör varsa k tane lineer bağımsız çözümler vardır. A Hermityen ise bu durum daima sağlanır. A Hermityen değil ise lineer bağımsız özvektör k 'den daha az olabilir. Bu durumda çözümler zordur.

Örnek: $x' = Ax = \begin{pmatrix} 2 & -1 \\ 1 & 4 \end{pmatrix} x$ sisteminin genel çözümünü bulunuz.

$x = \xi e^{rt}$ şeklinde çözüm aradığımızda $\begin{pmatrix} 2-r & -1 \\ 1 & 4-r \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \xi_1 \\ \xi_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix}$ cebirsel denklemi çözmemiz gerekir. Bu denklemin sıfırdan farklı çözümlerinin olabilmesi için

$$\begin{vmatrix} 2-r & -1 \\ 1 & 4-r \end{vmatrix} = r^2 - 6r + 9 = (r-3)^2 = 0$$

olmalıdır. $r_1 = r_2 = 3$ katlı özdeğerdir. (katlılığı ikidir). $r_1 = r_2 = 3$ 'e karşılık gelen özvektör;

$$\begin{pmatrix} -1 & -1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \xi_1 \\ \xi_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix} \Rightarrow \xi^{(1)} = \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} \text{ dir. ilk çözüm}$$

$$x^{(1)}(t) = \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} e^{3t}$$

dir. Fakat

$$x^{(2)}(t) = \xi^{(2)} e^{rt}$$

formunda ikinci çözüm yoktur. İkinci mertebeden lineer dif. denklemlerdeki yöntemle dayanarak ikinci çözümü

$$x = \xi t e^{3t} \quad (7.19)$$

formunda arayalım. Denkleme yerine yazarsak

$$\xi e^{3t} + 3\xi t e^{3t} = A \xi t e^{3t} \quad (7.20)$$

elde ederiz. Bu denklemin her t için sağlanması için $\xi = 0$ olmalıdır.

Dolayısıyla (7.19) formunda, sistemin çözümü yoktur. (7.20) denkleminde hem $t e^{3t}$ hem de e^{3t} 'nin terimleri bulunduğu için

$$x = \xi t e^{3t} + \eta e^{3t} \quad (7.21)$$

formunda arayalım. Burada ξ ve η sabit vektörlerdir. (7.21) denklemini soruda yerine yazarsak

$$3\zeta e^{3t} + (\zeta + \eta) e^{3t} = A(\zeta e^{3t} + \eta e^{3t})$$

elde ederiz. e^{3t} ve $t e^{3t}$ 'nin katsayıları eşit olması için

$$(A - 3I)\zeta = 0$$

ve

$$(A - 3I)\eta = \zeta \quad (7.22)$$

Sartları sağlanmalıdır. A'nın özdeğeri 3 olduğundan $\zeta = \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix}$

sağlanır. (7.22)'nin formundan

$$\begin{pmatrix} -1 & -1 & 1 \\ 1 & 1 & -1 \end{pmatrix} \Rightarrow \eta_1 + \eta_2 = -1 \quad \eta_1 = k \quad \eta_2 = -1 - k \quad \eta = \begin{pmatrix} k \\ -1 - k \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ -1 \end{pmatrix} + k \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix}$$

bulur. (7.21)'de ζ ve η değerlerini yerine yazarsak

$$x = \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} t e^{3t} + \begin{pmatrix} 0 \\ -1 \end{pmatrix} e^{3t} + k \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} e^{3t}$$

elde ederiz. Son terim $x^{(1)}$ çözümün bir katı olduğundan atabiliriz.

İlk iki terim yeni çözümdür,

$$x^{(2)}(t) = \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} t e^{3t} + \begin{pmatrix} 0 \\ -1 \end{pmatrix} e^{3t}$$

dir. $W[x^{(1)}, x^{(2)}](t) = -e^{6t} \neq 0$ olduğundan $x^{(1)}$ ve $x^{(2)}$ temel çözüm kümesidir. Buna göre genel çözüm

$$x = c_1 x^{(1)} + c_2 x^{(2)} = c_1 \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} e^{3t} + c_2 \left[\begin{pmatrix} 1 \\ -1 \end{pmatrix} t e^{3t} + \begin{pmatrix} 0 \\ -1 \end{pmatrix} e^{3t} \right]$$

dir.

Bu işlemi genel durumda uygulayalım. (7.16) sistemi verilsin.

A'nın $r = \rho$ iki katlı özdeğeri ve bu özdeğere yalnız ζ özvektörü

karşı gelsin. Bu durumda bir çözüm

$$x^{(1)}(t) = \zeta e^{\rho t} \quad (7.23)$$

dir. Burada $\zeta, (A - \rho I)\zeta = 0$ denklemini sağlar. İkinci çözüm

$$x^{(2)}(t) = \zeta t e^{\rho t} + \eta e^{\rho t} \quad (7.24)$$

şeklinde dir. Burada $\zeta, (A - \rho I)\zeta = 0$ denklemini sağlar ve $\eta,$

$(A - \rho I)\eta = \zeta$ denkleminde belirlenir.

Eğer A matrisinin $r = \rho$ üç katlıya sahip özdeğeri ve bu özdeğere yalnız ζ özvektörü karşı geliyorsa birinci çözüm

(7.23), ikinci çözüm (7.24), üçüncü çözüm

$$x^{(3)}(t) = \zeta \frac{t^2}{2} e^{\rho t} + \eta t e^{\rho t} + \zeta e^{\rho t}$$

formundadır. Burada $\zeta, (A - \rho I)\zeta = 0, \eta, (A - \rho I)\eta = \zeta$ denklemini sağlar ve $\zeta, (A - \rho I)\zeta = \eta$ denkleminde belirlenir.

Eğer A matrisinin $r = \rho$ üç katlılığına sahip özdeğeri ve bu özdeğere $s^{(1)}$ ve $s^{(2)}$ lineer bağımsız özvektörleri karşı geliyorsa sistemin iki çözümü

$$x^{(1)}(t) = s^{(1)} e^{\rho t}, \quad x^{(2)}(t) = s^{(2)} e^{\rho t}$$

formundadır. Üçüncü çözüm

$$x^{(3)}(t) = s t e^{\rho t} + \eta e^{\rho t}$$

formundadır. Burada s , $(A - \rho I)s = 0$ denklemini sağlar ve η , $(A - \rho I)\eta = s$ denkleminde çözülür. s 'yi $s^{(1)}$ ve $s^{(2)}$ 'nin denklemleri görecektir uygun bir birleşimi olarak almamızdır.

Eğer A matrisinin $r = \rho$ dört veya daha yüksek katlılığına sahip özdeğeri varsa çözümler daha kısıtlı hale gelir. Bu durumda yalnız en fazla üç katlılığına sahip özdeğerler incelenecektir.

Örnekler: 1) $x' = \begin{pmatrix} 3 & 9 \\ -1 & -3 \end{pmatrix} x$, $x(0) = \begin{pmatrix} 2 \\ 4 \end{pmatrix}$ başlangıç değer problemini çözümler.

$x = s e^{rt}$ formunda çözüm aradığımızda $\begin{pmatrix} 3-r & 9 \\ -1 & -3-r \end{pmatrix} \begin{pmatrix} s_1 \\ s_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix}$ cebirsel denklem sistemini çözmemiz gerekir. Bu denklem sisteminin sıfırdan farklı çözümünün olması için

$$\begin{vmatrix} 3-r & 9 \\ -1 & -3-r \end{vmatrix} = r^2 = 0 \quad r_1 = r_2 = 0$$

$r=0$ 'a karşılık gelen özvektör $s^{(1)} = \begin{pmatrix} 3 \\ -1 \end{pmatrix}$ dir. Üçüncü çözüm $x^{(1)} = \begin{pmatrix} 3 \\ -1 \end{pmatrix} e^{0 \cdot t} = \begin{pmatrix} 3 \\ -1 \end{pmatrix}$

dir. İkinci çözümü

$$x = s t e^{0t} + \eta e^{0t} = s t + \eta$$

formunda arıyoruz. Burada s , $As = 0$ denklemini sağlar. Yani $s = \begin{pmatrix} 3 \\ -1 \end{pmatrix}$ dir. η 'de $A\eta = s$ denkleminde elde edilecek:

$$\begin{pmatrix} 3 & 9 \\ -1 & -3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \eta_1 \\ \eta_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 3 \\ -1 \end{pmatrix} \Rightarrow -\eta_1 - 3\eta_2 = -1 \quad \begin{matrix} \eta_2 = k \\ \eta_1 = 1-3k \end{matrix}$$

$$\eta = \begin{pmatrix} 1-3k \\ k \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \end{pmatrix} + k \begin{pmatrix} -3 \\ 1 \end{pmatrix}$$

$$x = \begin{pmatrix} 3 \\ -1 \end{pmatrix} t + \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \end{pmatrix} + k \begin{pmatrix} -3 \\ 1 \end{pmatrix}$$

birinci özümün kolu

$$x^{(1)}(t) = \begin{pmatrix} 3 \\ -1 \end{pmatrix} t + \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \end{pmatrix}$$

dir. Genel çözüm

$$x = c_1 \begin{pmatrix} 3 \\ -1 \end{pmatrix} + c_2 \left[\begin{pmatrix} 3 \\ -1 \end{pmatrix} t + \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \end{pmatrix} \right]$$

dir. $t=0$ da $x = \begin{pmatrix} 2 \\ 4 \end{pmatrix} \Rightarrow \begin{pmatrix} 2 \\ 4 \end{pmatrix} = c_1 \begin{pmatrix} 3 \\ -1 \end{pmatrix} + c_2 \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \end{pmatrix} \Rightarrow c_1 = -4 \quad c_2 = 14$

$$x = -4 \begin{pmatrix} 3 \\ -1 \end{pmatrix} + 14 \left[\begin{pmatrix} 3 \\ -1 \end{pmatrix} t + \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \end{pmatrix} \right] = \begin{pmatrix} 2 \\ 4 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 42 \\ -14 \end{pmatrix} t$$

2) $x' = \begin{pmatrix} 4 & 3 & 1 \\ -4 & -4 & -2 \\ 8 & 12 & 6 \end{pmatrix} x$ sisteminin genel çözümü: bul.

$$x = s e^{rt}, \quad \begin{pmatrix} 4-r & 3 & 1 \\ -4 & -4-r & -2 \\ 8 & 12 & 6-r \end{pmatrix} \begin{pmatrix} s_1 \\ s_2 \\ s_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}, \quad \begin{vmatrix} 4-r & 3 & 1 \\ -4 & -4-r & -2 \\ 8 & 12 & 6-r \end{vmatrix} = -(r-2)^3 = 0$$

$r_1 = r_2 = r_3 = 2$ özdeğer. $r=2$ 'ye karşılık gelen özvektör

$$\begin{pmatrix} 2 & 3 & 1 \\ -4 & -6 & -2 \\ 8 & 12 & 4 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} s_1 \\ s_2 \\ s_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix} \Rightarrow 2s_1 + 3s_2 + s_3 = 0 \Rightarrow s = k \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ -2 \end{pmatrix} + m \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -3 \end{pmatrix}$$

$$s^{(1)} = \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ -2 \end{pmatrix}, \quad s^{(2)} = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -3 \end{pmatrix}$$

lineer bağımsız özvektörlerdir.

$$x^{(1)}(t) = \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ -2 \end{pmatrix} e^{2t}, \quad x^{(2)}(t) = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -3 \end{pmatrix} e^{2t}$$

üçüncü çözümü

$$x = s t e^{2t} + n e^{2t}$$

formunda arıyoruz. n 'yi çözebilmek için s 'yi

$$s = 1 \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ -2 \end{pmatrix} + (-2) \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ -2 \\ 4 \end{pmatrix}$$

olarak alıyoruz.

$$\begin{pmatrix} 2 & 3 & 1 & | & 1 \\ -4 & -6 & -2 & | & -2 \\ 8 & 12 & 4 & | & 4 \end{pmatrix} \Rightarrow 2n_1 + 3n_2 + n_3 = 1$$

$$n_1 = p$$

$$n_2 = s$$

$$n_3 = 1 - 2p - 3s$$

$$n = \begin{pmatrix} p \\ s \\ 1 - 2p - 3s \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} + p \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ -2 \end{pmatrix} + s \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -3 \end{pmatrix}$$

$$x = \begin{pmatrix} 1 \\ -2 \\ 4 \end{pmatrix} t e^{2t} + \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} e^{2t} + p \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ -2 \end{pmatrix} e^{2t} + s \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -3 \end{pmatrix} e^{2t}$$

Son iki terim 1. ve 2. çözümde olduğundan 3. çözüm

$$x^{(3)}(t) = \begin{pmatrix} 1 \\ -2 \\ 4 \end{pmatrix} t e^{2t} + \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} e^{2t}$$

dir.

Genel Çözüm

$$x = c_1 \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 2 \end{pmatrix} e^{2t} + c_2 \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} e^{2t} + c_3 \left[\begin{pmatrix} -1 \\ 2 \\ -3 \end{pmatrix} t e^{2t} + \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} e^{2t} \right]$$

dir.

3) $x' = \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 2 & 1 & -1 \\ -3 & 2 & 4 \end{pmatrix} x$ sisteminin genel çözümünü bulunuz.

$$x = \xi e^{rt}, \quad \begin{pmatrix} 1-r & 1 & 1 \\ 2 & 1-r & -1 \\ -3 & 2 & 4-r \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \xi_1 \\ \xi_2 \\ \xi_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}, \quad \begin{vmatrix} 1-r & 1 & 1 \\ 2 & 1-r & -1 \\ -3 & 2 & 4-r \end{vmatrix} = -(r-2)^3 = 0$$

$$r_1 = r_2 = r_3 = 2 \text{ karşılık gelen özvektör } \begin{pmatrix} -1 & 1 & 1 \\ 2 & -1 & -1 \\ -3 & 2 & 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \xi_1 \\ \xi_2 \\ \xi_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix} \Rightarrow \xi = \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ -1 \end{pmatrix}$$

$$x^{(1)} = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} e^{2t} \text{ ikinci çözüm } x = s t e^{2t} + \eta e^{2t} \quad \xi = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix}$$

$$(A - 2I)\eta = \xi \Rightarrow \begin{pmatrix} -1 & 1 & 1 \\ 2 & -1 & -1 \\ -3 & 2 & 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \eta_1 \\ \eta_2 \\ \eta_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} \quad \begin{array}{l} \eta_2 + \eta_3 = 1 \\ -\eta_1 + \eta_2 + \eta_3 = 0 \end{array} \quad \begin{array}{l} \eta_1 = 1 \\ \eta_2 = k \\ \eta_3 = 1-k \end{array}$$

$$\eta = \begin{pmatrix} 1 \\ k \\ 1-k \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} + k \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix}$$

$$x = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} t e^{2t} + \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} e^{2t} + k \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} e^{2t}$$

1. çözümde içerilir.

$$x^{(2)}(t) = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} t e^{2t} + \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} e^{2t} \text{ dir. üçüncü çözüm}$$

$$x = s \frac{t^2}{2!} e^{2t} + \eta t e^{2t} + z e^{2t} \quad \xi = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix}, \quad \eta = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} + k \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix}$$

$$(A - 2I)z = \eta \Rightarrow \begin{pmatrix} -1 & 1 & 1 \\ 2 & -1 & -1 \\ -3 & 2 & 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} z_1 \\ z_2 \\ z_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ k \\ 1-k \end{pmatrix} \quad \begin{array}{l} z_2 + z_3 = k + 2 \\ -z_1 + z_2 + z_3 = 1 \end{array} \quad \begin{array}{l} z_2 = \mu \\ z_3 = k - \mu + 2 \\ z_1 = k + 1 \end{array}$$

$$z = \begin{pmatrix} k+1 \\ \mu \\ k-\mu+2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 2 \end{pmatrix} + k \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} + \mu \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix}$$

$$x = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} \frac{t^2}{2!} e^{2t} + \left[\begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} + k \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} \right] t e^{2t} + \left[\begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 2 \end{pmatrix} + k \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} + \mu \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} \right] e^{2t}$$

$$= \frac{1}{2} \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} t^2 e^{2t} + \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} t e^{2t} + \underbrace{k \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} t e^{2t}}_{2. çözüm} + \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 2 \end{pmatrix} e^{2t} + \underbrace{k \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} e^{2t}}_{2. çözüm} + \underbrace{\mu \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} e^{2t}}_{1. çözüm}$$

$$x^{(3)}(t) = \frac{1}{2} \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} t^2 e^{2t} + \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} t e^{2t} + \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 2 \end{pmatrix} e^{2t}$$

$$x = c_1 \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} e^{2t} + c_2 \left[\begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} t e^{2t} + \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} e^{2t} \right] + c_3 \left[\frac{1}{2} \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} t^2 e^{2t} + \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} t e^{2t} + \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 2 \end{pmatrix} e^{2t} \right]$$

7.8 Temel Matrisler

Bir $\alpha < t < \beta$ aralığında, $x^{(1)}, \dots, x^{(n)}$

$$x' = p(t)x$$

(7.14)

sisteminin bir temel çözüm kümesini oluştursun. $x^{(1)}, \dots, x^{(n)}$ vektörlerini sütun kabul eden

$$\psi(t) = \begin{pmatrix} x_1^{(1)}(t) & \dots & x_1^{(n)}(t) \\ \vdots & & \vdots \\ x_n^{(1)}(t) & \dots & x_n^{(n)}(t) \end{pmatrix}$$

matrisine (7.14) sisteminin bir temel matrisi denir. Herhangi temel matris sütunları linear bağımsız vektörlerden olduğundan singüler değildir.

(7.14) sisteminin genel çözümü

$$x = c_1 x^{(1)}(t) + \dots + c_n x^{(n)}(t)$$

ise bu çözümü, c bileşenleri c_1, c_2, \dots, c_n olan sabit bir vektör olmak üzere

$$x = \psi(t)c$$

şeklinde yazabiliriz. $\alpha < t < \beta$ aralığındaki bir t_0 noktasında başlangıç koşulları

$$x(t_0) = x^0$$

ise

$$\psi(t_0)c = x^0$$

olacaktır. $\psi(t_0)$ singüler olmadığından

$$c = \psi^{-1}(t_0)x^0$$

ve başlangıç değer probleminin çözümü

$$x = \psi(t)\psi^{-1}(t_0)x^0$$

(7.25)

dir.

Özel bir temel matris, t_0 noktasında birim vektör olan yani

$$x^{(j)}(t_0) = e^{(j)} = \begin{pmatrix} 0 \\ \vdots \\ 1 \\ \vdots \\ 0 \end{pmatrix}$$

sortını sağlayan $x^{(1)}, \dots, x^{(n)}$ vektörlerini sütun kabul eden $\mathbb{Q}(t)$ matrisidir yani $\mathbb{Q}(t)$,

$$\mathbb{Q}(t_0) = \begin{pmatrix} 1 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & 1 & \dots & 0 \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ 0 & 0 & \dots & 1 \end{pmatrix} = I$$

sortını sağlar. Bu durumda başlangıç değer probleminin çözümü (7.25)

$$x = \Phi(t) x^0$$

$$(7.26)$$

Seklinde dir. (7.25) ve (7.26) den

$$\Phi(t) = \Psi(t) \Psi^{-1}(t_0)$$

Sonucunu elde ederiz.

Örnek: $x' = \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 4 & -2 \end{pmatrix} x$ sisteminin bir temel matrisini bulunuz.

Ayrıca $\Phi(0) = I$ şartını sağlayan temel matrisini bulunuz.

$x = s e^{rt}$ şeklinde çözüm arandığında $\begin{pmatrix} 1-r & 1 \\ 4 & -2-r \end{pmatrix} \begin{pmatrix} s_1 \\ s_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix}$ ce-
birsel denkleminin sıfırdan farklı çözümünü bulmalıyız. Bunun için

$$\begin{vmatrix} 1-r & 1 \\ 4 & -2-r \end{vmatrix} = r^2 + r - 6 = (r+3)(r-2) = 0$$

olmalıdır. $r_1 = -3$, $r_2 = 2$ öz değerlerdir. Bunlara karşılık gelen vektör-
türler

$$r_1 = -3 \quad \begin{pmatrix} 4 & 1 \\ 4 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} s_1 \\ s_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix} \Rightarrow s^{(1)} = \begin{pmatrix} 1 \\ -4 \end{pmatrix}$$

$$r_2 = 2 \quad \begin{pmatrix} -1 & 1 \\ 4 & -4 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} s_1 \\ s_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix} \Rightarrow s^{(2)} = \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \end{pmatrix}$$

dir. Çözümler $x^{(1)}(t) = \begin{pmatrix} 1 \\ -4 \end{pmatrix} e^{-3t}$, $x^{(2)}(t) = \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \end{pmatrix} e^{2t}$ dir.

Bir temel matris

$$\Psi(t) = \begin{pmatrix} e^{-3t} & e^{2t} \\ -4e^{-3t} & e^{2t} \end{pmatrix}$$

dir.

$$\Psi(0) = \begin{pmatrix} 1 & 1 \\ -4 & 1 \end{pmatrix} \quad \Psi^{-1}(0) = \begin{pmatrix} 1/5 & -1/5 \\ 4/5 & 1/5 \end{pmatrix}$$

$$\Phi(0) = I \Rightarrow \Phi(t) = \Psi(t) \Psi^{-1}(0) = \begin{pmatrix} e^{-3t} & e^{2t} \\ -4e^{-3t} & e^{2t} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1/5 & -1/5 \\ 4/5 & 1/5 \end{pmatrix}$$

$$\Phi(t) = \begin{pmatrix} \frac{1}{5} e^{-3t} + \frac{4}{5} e^{2t} & -\frac{1}{5} e^{-3t} + \frac{1}{5} e^{2t} \\ -\frac{4}{5} e^{-3t} + \frac{4}{5} e^{2t} & \frac{4}{5} e^{-3t} + \frac{1}{5} e^{2t} \end{pmatrix}$$